

СТРАДНИЦЬКА ДОЛЯ ЛІДІЇ ЯРОШИК

Її невтомні руки вишили сотні чоловічих сорочок та різноманітних жіночих одяганок: блузок, платів, спідниць, а ще – рушників, наволочок, серветок та накидок. Якби скласти усе те до купи, вийшла б м'яка і довга барвиста дорога. Шкода, що долі своєї вишити не можна, інакше б Лідія Ярошик – жителька села Лісопіль, створила б її прихильнішою та милосерднішою.

Про непросте життя жінки-трудівниці читайте на 3 сторінці

СТРАДНИЦЬКА ДОЛЯ ЛІДІЇ ЯРОШИК

Лідія ЯРОШИК, дівоче прізвище Ступницька, народилася в селі Рудня 10 червня 1940 року. Її мамі, Соломії, судилося вийти заміж за вдівця Феодосія, котрий нажив з дружиною, що відійшла у вічність, трьох дітей: Тимофія, Ольгу та Григорія. Усім їм Соломія замінила маму, народивши в парі з чоловіком ще четверо своїх: Єву, Галину, Лідію та Ганну.

Події, що відбувалися в роки війни в Рудні та сусідньому селі Гуті позначилися на житті родини Ступницьких. Їхню хату разом з нажитим майном спалили і сім'я вимушено перебралася в залишену поляками оселею на хутір Рудавка, що розташовувався між селами Великий Мидськ та Великий Стидин. Брат Феодосія Ступницького, Павло, мав умілі руки, умів робити колеса до возів, скрині, дубові бочки, цебри, ночви, терниці для тертки льону, ступи та багато інших виробів з дерева. Він зробив родичам-погорільцям усе, що треба для хазяйства.

У 1944-му Феодосія Ступни-

збиралося багато молоді.

Як Григорія забрали в армію, у нашій хаті залишилися одні дівчата, які робили і чоловічу, і жіночу роботу. Найстарша сестра Оля навчилася гарно шити. Тоді увесь одяг шили з полотна, через що люди сіяли багато льону. А з льняного насіння на олійниці, яку мав дядько Микита, били олію. У нього ж, на жорнах, мололи жито. Хліб із житнього борошна мама пекла в печі на дубовому листі. Буханці були дуже смачні.

Біля польської хатини, в якій ми жили, завжди було людно і весело. Одні приходили сюди ловити рибу, інші - своє полотно полоскати. Полотно пересипали попелом, замочували водою на два дні, а потім біля річки клали дошку і пращами вибивали, після чого знову перепускали через воду і стелили на лузі. Після цього воно ставало м'яке і біленьке.

У нашій хаті завжди були вечорки. Сюди приходили старші хлопці і дівчата, які при газовій лампі співали пісні. На зиму мати квасила бочку капусти і робила бочку квасу з червоних буряків. Як приходили хлопці з дівчатами вечоркувати, вона набирала здорову миску капусти, мазала її олією і разом з квасом ставила на стіл.

Нам жилося суцужно. Сестрам доводилося робити всяку роботу: і ткати, і косити, і дрова заготовляти. Виручала кобила, на яку розжилися. Згодом її, воза, плуга та борони забрали в колгосп.

Як старша сестра Оля ви-

ходила. Спочатку в мене не виходило. Б'ю, б'ю косою по траві, а вона не ріже. Та якось неподалік від мене свою пласку косив батько мого однокласника. Він подивився на моє непуцяще косіння та й не стримався, щоб не підійти. Узяв з моїх рук косу, поклепав та погострив і почав показувати, як правильно нею орудувати. Наступного дня приніс бабку і пояснив, як косу клепати та правильно гострити. І хоча сил для такої тяжкої роботи бракувало, невдовзі почала косити не гірше від справних косарів.

ці збігали дні. Настав час і мені виходити заміж. Моїм чоловіком став Соловей Ярошик. Згодом у нас народився первісток Василько. Коли синочку виповнилося сім місяців, я пішла з ним до свекрухи копати картоплю. Той день став чорним для мене. Я копала картоплю, а свекруха гляділа синочка. Раптом вона прибігла на поле і сказала, що дитя впало сторч головою. Я мерщій кинулася до хати. Там чувся несамопитий дитячий плач, я ніяк не могла його заспокоїти. У Василька піднялася температура. Довелось

відвезла Василя в лікарню. Йому зробили операцію. Я покинула все і мерщій помчала до свого сина. Його стан був критичним. Два тижні просиділа біля його ліжка в палаті... А в серпні мого Василька не стало... Світ мені перевернувся. Було відчуття, що разом із сином не стало і мене.

Щоб доправити тіло сина з Криму в рідне село, треба було замовити цинкову домовину та знайти відповідний транспорт. Тож порадившись з сестрою Євою, вирішили похоронити Василя на цвинтарі, де вже спо-

Городня ланка колгоспу імені Чапаєва (Лідія Ярошик стоїть третя зліва)

У ДАЛЕКОМУ КРИМУ

викликати додому лікарів зі чивали вічним сном зять Полік

цького забрали на фронт. У бою з гітлерівцями його поранило. Після цього він заїг і прожив недовго. Перед своєю смертю, маючи високу температуру, називав по іменах і кликав усіх своїх дітей. Після смерті чоловіка Соломія Ступницька ні за кого заміж так і не вийшла, а присвятила життя дітям, несучи разом з ними свій нелегкий хрест.

Ще коли жили в Рудні, стар-

Вишиванки Лідії Ярошик

шого сина Тимофія німецькі окупанти насильно відправили на роботу до Третього Рейху. Дякувати Богу, після завершення війни повернувся додому.

Повз хутір, на який переселили Ступницьких, текла невеличка річка, що впадала в Горинь. Весною вона розливалася, зносила моста і затоплювала навколишні луки. Через це хутірські діти ходили не у Мидську, а у Стидинську школу.

Пам'ять Лідії Феодосіївни зберегла чимало миттєвостей післявоєнного дитинства.

ЖИТТЯ НАВЧИЛО ВСЯКІЙ РОБОТИ

- У нашій річці водилося багато риби та раків, - розповідає старожителька. - Як починали косити сіно, луки по обидва береги річки наповнювалися п'яним ароматом. Брат Григорій з хлопцями зробили велику дерев'яну колиханку, біля якої

гар домашньої роботи впав на Євчині плечі. Коли я навчалася у другому класі, мама відвела мене до Олі пасти корів. Там я пасла і допомагала глядіти маленьку племінницю Леоніду. За це мені купили пальто і черевики. Я тоді пропустила у школі дві чверті, та все ж до третього класу мене перевели. У цей же час сестри Галя і Ганя пасли вдома свою і чужу худобу. Ось

РІДНИХ ЛЮДЕЙ

А тим часом Єва з Ганною писали в листах, що мають у Криму добру роботу. Єва в медпункті, а Ганна - на виноградниках. Та недовго тишилось серце матері Соломії. Хоч і сонячна, а все ж чужа кримська земля трагічно забрала життя спочатку зятя Поліка, Євиного чоловіка, а затим і найменшої доньки Ганнусі.

ню, де синочку зробили операцію. Лікарка, яка оперувала, була ще зовсім молодою і дуже хвилювалася. Переживала, що дитина після такої операції не чутима, або не говоритиме. Зі Степаня відправили в Рівне, до професора Чайковського. Під його наглядом були півроку. Як виписали додому, в сина пропав сон аж до п'яти років...

Увесь цей час я не бачила світу білого. Мучилося дитя, я біля нього, і мама коло мене. У 1966-му мами не стало. Їй зробили дві операції і вона пролежала три місяці. На той час крім хворого Василька, на моїх руках була ще й двомісячна донечка Марійка. Було дуже тяжко, але якось всьому давала раду.

Через два роки після народження донечки Марійки сім'я Лідії та Соловея Ярошиків поповнилася ще й сином Володею. Первісток Василько хоча і був кволим, а все ж і чув, і говорив. Як його здоров'я покращилося, Лідія Феодосіївна знову вийшла на колгоспну роботу. Через деякий час їй довірили очолити городню ланку. Здавалося, що життя починало входити в нормальне русло, як нова біда постукала у двері.

- Після закінчення школи Василь пішов вчитися у Клеванське ПТУ, - з болем у серці говорить Лідія Ярошик. - У гуртожитку, де він жив, була погана компанія. Старші хлопці пили і курили, відбирали у менших за себе гроші. Там мого сина побили. Спочатку Василь про це нічого не розповідав, та як стало непереливки, про все мені розказав. Каявся, що пішов жити не на квартиру, а в гуртожиток.

По закінченню училища, як відбув виробничу практику, син поїхав на роботу в Крим. Але працювати не зміг. Там його взяв приступ і сестра Єва

Хіба могла я коли думати, що у далекому Криму поховують аж трьох рідних мені людей?..

Та життя продовжувалося. За колгоспною роботою на якийсь час забувала про горе. Та згодом доля послала нове випробування. У 50 років я овдовіла.

ХОЧ НА СХИЛІ ЛІТ У ВІКОНЕЧКО

ЗАГЛЯНУЛО СОНЕЧКО

- Після того, як дочка Марійка вийшла заміж в село Лісопіль, я залишилася жити у Мидську сама. Згодом дочка забрала до себе, - *веселише голос Лідії Феодосіївни.* - Спочатку мені купили в Лісополі хату. Моєю сусідкою була вміла рукодільниця Олена Сульжик, котра залучила мене до вишивання. Спробувала вишивати рушники, затим блузки для своїх внучок Тані та Оленки. Пізніше взялася за чоловічі сорочки.

Сьогодні проживаю під одним дахом з дочкою Марійкою та зятем Володимиром. Як діти на роботі, доглядаю господарство. Мені тепер дуже добре. Дочка Марійка глядить мене як малу дитину, жартома називає трудоголіком і просить, щоб не бралася за роботу. Я ж всидіти без діла не можу, бо не звикла так жити.

Дякую Богу, що хоч на схилі своїх літ побачила світло білого. Тишуся, що маю хороших внучків Оленку, Таню, Гришу, Тараса та Данила. А коли беру на руки правнучка Артемка, то чую від нього: «Бабусю, а чому ви старенькі? Треба більше їсти, то помолодієте!» Я називаю Артемка своїм сонечком і частенько співаю йому: «Виглянь, виглянь, сонечко, у моє віконечко. Тут Артемко грає, тебе виглядає». Співаючи, дякую Богу за те, що нареті і в моє віконечко заглянуло сонечко.

Олександр НИКОНЧУК

так і перебивалися.

Коли Галя закінчила сім класів, старші дівчата їхали на заробітки. Мама попросила, щоб взяли і Галя з собою. На той час у хаті не було хліба, щоб дати в дорогу, то мама спекла і вклала їй в торбину картоплі. Тоді Галя заробила чи то три, чи то п'ять метрів пшениці. Ми змолоди її у дядька Микити на жорнах і мали з чого пекти хліб.

Згодом Єва вийшла заміж у Стидин, а Галя у Мидськ. Невдовзі Єва зі своїм чоловіком по вербовці поїхали на роботу в Крим. Через деякий час обоє приїхали в гості і забрали з собою Ганну. Я одна залишилася з мамою. Чоловічих рук у хаті не було, тому життя навчило всякої роботи, в тому числі мусила й косити. Ми тримали корову, тож їй треба було заготовити сіна на зиму. Колгосп виділив нам площу на лузі. У час косовиці я брала косу і йшла

- Євин чоловік розбився на мотоциклі, а Ганна загинула в аварії у день свого 16-річчя, - *продовжує розповідь про пережиті Лідія Ярошик.* - Після цього мама геть занепапа духом, не змогла більше працювати, тому, щоб прожити, я, після закінчення 7 класів, змушена була йти на роботу в колгосп. Працювала в ланці. Тоді ще комбайнів у колгоспі не було. Чоловіки вручну косили жито, а жінки та дівчата підбирали і складали в копи. Затим молотили на молотарці. Також вручну доводилося копати картоплю, сапати і рвати буряки, полоти і стелити льон. За трудовні в кінці року розраховувалися зерном. Колгоспна робота та підтримка жінок, що працювали в ланці, потроху розвіювали мій сум за сестрою Ганною та Євиным чоловіком, втрату яких ми з мамою важко переживали.

Так у важкій колгоспній пра-